

ლექსიკა

მოსწავლე _____

წაიკითხე თითოეული წინადადება. ყოველი წინადადების ქვეშ მოცემულია სამი სავარაუდო პასუხი (ა, ბ, გ).

შეარჩიე სწორი პასუხი და შემოხაზე შესაბამისი ასო (ა, ბ ან გ).

პირველი მაგალითი:

მხდელი კურდღელი დათვის დანახვისთანავე ბუჩქებში მიიმალა. ამ წინადადებაში სიტყვა **მხდელი** ნიშნავს:

- ა) მორცხვს ბ) მშიშარას გ) სწრაფს

უნდა შემოხაზო პასუხი **ბ) მშიშარას**, რადგანაც ამ წინადადებაში სიტყვა მხდელი მშიშარას ნიშნავს.

მეორე მაგალითი:

ფუტკარი ზუზუნებს, ცხენი _____.

- ა) ყროყინებს ბ) ჭიკჭიკებს გ) ჭიხვინებს

უნდა შემოხაზო პასუხი **გ) ჭიხვინებს**.

გამოტოვებული სიტყვა წინადადებაში არ ჩაწერო, მხოლოდ შემოხაზე შერჩეული სიტყვა.

1. იმათ თვალეებში **მზაკვრობა** ივითებოდა. აქ სიტყვა **მზაკვრობა** ნიშნავს:

- ა) ვერაგობას. ბ) უკმაყოფილებას. გ) ქედმაღლობას.

2. **მეტოქეები** ერთმანეთს რიყეზე შეხვდნენ. აქ სიტყვა **მეტოქე** ნიშნავს:

- ა) თანატოლს. ბ) მოქიშპეს. გ) მოძალადეს.

3. თეო გულდაწყვეტილი დაჰყურებდა თავისი დაუდევრობით აღანძულ კაზას.
აქ სიტყვა აღანძული ნიშნავს:
- ა) ალაგ-ალაგ დახეულს.
 - ბ) ზემოდან მომწვარს.
 - გ) ძალიან გახუნებულს.
4. ერთი წინდაუხედავი ნაბიჯის გამო ოჯახი უმწეო მდგომარეობაში აღმოჩნდა.
აქ სიტყვა უმწეო ნიშნავს:
- ა) გამოუვალს.
 - ბ) უზვეულოს.
 - გ) უცნაურს.
5. ოჯახის უფროსი ყველაზე ხელმომჭირნე იყო. აქ სიტყვა ხელმომჭირნე ნიშნავს:
- ა) თადარიგიანს.
 - ბ) მუყაითს.
 - გ) ყაირათიანს.
6. ერთი სახნისი სულ ხვნაში იყო და ლაპლაპებდა, მეორე - დაჟანგულიყო.
აქ სიტყვა ლაპლაპებდა ნიშნავს:
- ა) ბზინავდა.
 - ბ) ბჟუტავდა.
 - გ) ციმციმებდა.

თხრობითი ტექსტის გაგება-გააზრება

დაკვირვებით წაიკითხე ტექსტი და უპასუხე შეკითხვებს.

ნაწიბურები გულზე

კალოშები. გარედან შავი, პრიალა, შიგნით - წითელი. გარედან ცივი, გალაქული რეზინი, შიგნით - თბილი მაუდი. ძირები დაჭრელებული - ფეხი რომ არ დაგსხლტომოდა თოვლსა და ტალახში. ჩაიცვამდი ფეხსაცმლიან ფეხზე, ცოტა კი გემძიმებოდა, მაგრამ, სამაგიეროდ, ფეხსაცმელი არასოდეს გეთუპნებოდა ტალახში. მიხვიდოდი ვინმესთან სტუმრად, კალოშებს აივანზე დაიხდიდი და სუფთა ფეხსაცმელებით შებაკუნდებოდი შინ. თანაც, როცა კალოშები გეცვა, ფეხები ძალიან თბილად გქონდა, ვერაფერი დააზრობდა ფეხის თითებს.

მიყიდეს კალოშები... მე კი პატარა ვარ, პირველკლასელი. ის კალოშებიც პატარებია, მამას კალოშებთან - ბარტყებივით. მომაზომეს, ჩამაცვეს. ცოტა თავისუფლად მქონდა, - არა უშავსო, ქალაღებს წავუგებთ წინაო. ისეთი ლამაზი კალოშები იყო, არ მოვისურვე გაზეთის დაჭმუჭნილი ქალაღების წაგება. ცოტათი მეხდებოდა, მაგრამ მაინც სიამოვნებით დავაბიჯებდი. გავივლიდი და გამოვივლიდი აივანზე, გავივლიდი და გამოვივლიდი. ძირსაც ვაპირებდი ჩასვლას, მაგრამ ძირს სიმშრალე იყო, მზე ჩახჩახებდა. დაგცინებენ, ძირს არ ჩახვიდეო, - გამაფრთხილეს. არ ჩავედი. დავიხადე კალოშები, იდაყვი დავუსვი ძირებზე, მერე - ზემოდანაც. ხომ პრიალები იყო, უფრო პრიალი დაიწყეს. დასაძინებლად დაწოლილმა, სკამი დავიდგი, კალოშები ბალიშთან ახლოს დავიწყვე. მომწონდა მათი სუნიც. თან ვიძინებდი, თან თვალეზმოქუტული ვუყურებდი.

დილას გამელვიდა. შემოვარდა ჩემი ბიძაშვილი ყვირილით:

- იცი, როგორ გაუყინავს, იცი, როგორი ყინულებია?! არხის წყალსაც გაყინავდა, ბიჭო. წავიდეთ, ვნახოთო.

არხის წყლის გაყინვა ბავშვებს ძალიან გვიხაროდა. დავსხდებოდით ციგებზე, დავიჭერდით აქეთ-იქედან წვეტიან ჯოხებს, დავაწვებოდით იმ ჯოხებს და გავარდებოდა ციგა სრიალით წინ. ვსრიალებდით მთელ დღეს.

სწრაფად ჩავიცვი. ჩავიცვი კალოშებიც. ჩემი ბიძაშვილი როგორღაც მორიდებით დამყურებდა, თვალი რჩებოდა ჩემს პრიალა კალოშებზე. - რა

კარგებია, ბიჭო! - ჩაილაპარაკა. დავატყაპუნე სიამაყით ფეხი. ჩავედით ეზოში. მართლაც, გაყინული იყო სველი ადგილები. გუბებზე თეთრი ყინული გადაჰკვროდა. ჯერ იმ გუბების ყინულები ვამტვრიეთ, მერე ფერდობზე დავეშვიტ, წისქვილის არხთან ჩავედით. არა, ჩვენდა სამწუხაროდ, წისქვილის არხი ჯერ არ გაყინულიყო. რაღაც ძალიან ლურჯად და მძიმედ მიდიოდა წყალი. მხოლოდ ნაპირებს გასდევდა თხელი, თეთრი ყინული. ჯერ გულდაწყვეტილები ვიდექით. მერე ნაპირის ყინულის მტვრევა დავიწყეთ. ფრთხილად, წინ რომ არ წავეყირავებულყავით, ჩავარტყამდით ფეხს... ჭლახ! - დაიძახებდა ყინული, ჩაიმსხვრეოდა და ნაპირს მოცილებული ნატეხები ტივტივით მიჰქონდა წყალს. ამოიღო ჩემმა ბიძაშვილმა ყინულის ერთი ნატეხი, ააგდო მაღლა, ამოუქნია ფეხი, მოხვდა ფეხი ყინულს და ის ყინული ბრჭყვიალა ნამსხვრევებად გაიფანტა ჰაერში. ძალიან მოგვეწონა ეს ორივეს. მეც ამოვიღე ყინულის ნატეხი, მეც ავაგდე მაღლა, მოვუქნიე ფეხი და... წამძვრა კალოში, ამოტრიალდა ჰაერში და - ტყაპ! - წყალში ჩავარდა, ჩაიძირა მაშინვე. მივრბოდით მე და ჩემი ბიძაშვილი ნაპირ-ნაპირ, იქნებ სადმე გამოიტანოსო, მაგრამ არ გამოიტანა. მაშინ გამოვბრუნდით და გამოვიქცეთ შინ. მე - ტირილით. შინ რომ გაიგეს, რაც მომიხდა - გაგიქრეს ხასიათი, ერთ დღეს მაინც გცმოდაო! - გაიქცა დედა, - იქნებ მე ვნახოო. ხელცარიელი დაბრუნდა. მე ისევ ვტიროდი. - რომ გითხარი, ქალაქები წაუგოთ-მეთქი, რატომ არ გაიგონე. ეგ გინდოდა, არაო! - მე ეგ როგორ მინდოდა! - ავუწიე ხმას. - გაჩუმდი, გაჩუმდი, შენ არაფრის ღირსი არა ხარ და არც გაგხდით რამის ღირსს ამის შემდეგო.

და ამისრულეს. აღარასოდეს უყიდიათ კალოშები ჩემთვის. როცა მე შევიძელი რაღაცების ყიდვა, მაშინ უკვე გასული იყო კალოშების მოდა. ის ცალი, პატარა კალოში კი ხან სად მხედებოდა, ხან სად, თანაც დიდხანს. დავინახავდი და შემეკუმშებოდა გული.

ახლა რომ ექიმები მსინჯავენ, მეუბნებიან, ნაწიბურები გაქვს გულზეო. მე არ მიკვირს. ერთი ნაწიბური ხომ ჯერ კიდევ იმ პატარა კალოშის დაკარგვამ დამაჩნია ზედ გულის წვერზე?! მე ისიც კი ვიცი, ის ნაწიბური რას ჰგავს... ის ჰგავს მოჭუტულ, გუგაჩამშრალ თვალს...

წაკითხე შეკითხვები. შეარჩიე სწორი პასუხი და შემოხაზე შესაბამისი ასო (ა, ბ ან გ).

1. მოთხრობაში გადმოცემულია:

- ა) ამბავი, რომელიც მოთხრობელს ბავშვობაში გადახდა თავს.
- ბ) ამბავი, რომელიც სხისგან მოისმინა მოთხრობელმა.
- გ) ამბავი, რომელსაც შემთხვევითი შეესწრო მოთხრობელი.

2. რატომ ჰქონდა კალოშებს ძირები დაჭრელებული?

- ა) ფეხები ძალიან ჩათბუნებული რომ ყოფილიყო.
- ბ) ფეხი რომ არ გაცურებულიყო თოვლსა და ტალახში.
- გ) ფეხსაცმელი ტალახში რომ არ გათხუპნულიყო.

3. „როცა კალოშები გეცვა, ფეხები ძალიან თბილად გქონდა, ვერაფერი დააზრობდა ფეხის თითებს.“ რას ნიშნავს წინადადებაში ხაზგასმული სიტყვა?

- ა) გაყინვას.
- ბ) დასველებას.
- გ) ტკენას.

4. რა მხატვრული ხერხია გამოყენებული მოცემულ წინადადებაში: „ის კალოშებიც პატარებია, მამას კალოშებთან - ბარტყებივით“?

- ა) გაპიროვნება.
- ბ) ეპითეტი.
- გ) შედარება.

5. „დაგცინებენ, ძირს არ ჩახვიდე“, - გააფრთხილეს ბავშვი. რატომ შეიძლება დაეცინათ ბიჭისათვის?

- ა) კალოშები ცოტათი დიდი ჰქონდა.
- ბ) კალოშებში გაზეთი ჰქონდა ჩაფენილი.
- გ) მშრალ ამინდში კალოშებს არ იცვამენ.

6. რაზე მეტყველებს ის, რომ დასაძინებლად დაწოლილმა ბიჭმა კალოშები საწოლთან ახლოს დაიწყო?

- ა) ეშინოდა, ვინმეს არ მოეპარა.
- ბ) უყვარდა რეზინის სუნი.
- გ) უხაროდა ახალი კალოშები.

7. რატომ უხაროდათ ბავშვებს არხის წყლის გაყინვა?

- ა) მოსწონდათ გაყინული წყლის ცქერა.
- ბ) მოსწონდათ ყინულების მტვრევა.
- გ) ყინულზე ციგებით სრიალებდნენ.

8. „ჩემი ბიძაშვილი როგორღაც მორიდებით დამყურებდა, თვალი რჩებოდა ჩემს პრიალა კალოშებზე.“ რას ნიშნავს ხაზგასმული ფრაზეოლოგიური გამოთქმა?

- ა) გაოცებას ვერ მალავდა.
- ბ) ინტერესით უყურებდა.
- გ) ძალიან მოსწონდა.

9. რამ დასწყვიტა ბიჭებს გული?

- ა) გუბებს თეთრი ყინული გადაჰკვროდა.
- ბ) ყინულის ნატეხები ტივტივით მიჰქონდა წყალს.
- გ) წისქვილის არხი ჯერ არ გაყინულიყო.

10. რა მოსწონდათ ბავშვებს?

- ა) არხში წყლის ლურჯად ლივლივი.
- ბ) ყინულის ბრჭყვიალა ნამსხვრევების ფანტვა.
- გ) ყინულის მტვრევის ხმა.

11. რა იყო კალოშის ფეხიდან წამრომის მთავარი მიზეზი?

- ა) ის, რომ კალოშები დიდი ჰქონდა.
- ბ) ის, რომ კალოშები პრიალა იყო.
- გ) ის, რომ ყინულს ფეხი მოუქნია.

12. რას დააბრალა დედამ კალოშის დაკარგვა?

- ა) ბიჭის დაუკვირვებლობას.
- ბ) ბიჭის მოუხერხებლობას.
- გ) ბიჭის სიჯიუტეს.

13. საიდან ჩანს, რომ ზიჰმა ძალიან განიცადა კალოშის დაკარგვა?

- ა) ექიმებს უამბო კალოშის დაკარგვით გამოწვეული ტკივილის შესახებ.
- ბ) ნაწიბური მოჭუტულ, გუგაჩამშრალ თვალს მიაშვავსა.
- გ) ცალი კალოშის დანახვაზე გული დიდხანს ეკუმშებოდა.

14. რა დასკვნა შეიძლება გავაკეთოთ ბოლო აბზაცის მიხედვით?

- ა) გულის ნაწიბური გუგაჩამშრალ თვალს ჰგავს.
- ბ) ერთადერთი ავად მოსაგონარი რამ კალოშის დაკარგვა იყო.
- გ) მთხრობელმა უამრავი ტკივილი განიცადა ცხოვრებაში.

15. რა არის ამ მოთხრობის მთავარი სათქმელი?

- ა) ზავშვობისდროინდელი ამბები ყოველთვის უნდა გვახსოვდეს.
- ბ) უნდა გვახსოვდეს, რომ ზავშვობაში განცდილი ტკივილი უკვალოდ არ ქრება.
- გ) უფროსებმა ხშირად სამართლიანად უნდა დასაჯონ ზავშვეები.

15. ასეთი უდაბური ტყე ბევრია საქართველოში. რომელია უდაბურის საპირისპირო მნიშვნელობის სიტყვა?

- ა) დაბურული. ბ) მეჩხერი. გ) უსიერი.

16. ფრაზეოლოგიზმი თვალს მოავლებს ნიშნავს:

- ა) მიმოიხედავს. ბ) მოიწონებს. გ) წარმოიდგენს.

17. მოსწონდა თუ არ მოსწონდა, ცბიერი მელა ყველაფერზე კვერს უკრავდა გულუბრყვილო დათვს. ფრაზეოლოგიზმი კვერს უკრავდა ნიშნავს:

- ა) მადლობას უხდოდა.
ბ) ტაშს უკრავდა.
გ) ყველაფერზე ეთანხმებოდა.

18. სანდროს ერთი უცნაური შემთხვევის შემდეგ არ ენდობოდნენ.

არ ენდობოდნენ, ანუ:

- ა) აღმაცერად უყურებდნენ.
ბ) გულს უწუხებდნენ.
გ) თვალში შესციცინებდნენ.